

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О. М. БЕКЕТОВА**

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ФІЛОСОФІЯ

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
галузі знань 0701 Транспорт і транспортна інфраструктура
напряму 6.070101 Організація перевезень і управління на транспорті

(Шифр за ОПП_____)

Стандарт чинний з дати затвердження

РОЗРОБЛЕНО: Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

КАФЕДРА: філософії і політології

РОЗРОБНИКИ: _____ доцент Садовніков Олег Костянтинович.

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ В. В. Корженко (В. В. Корженко)
“ 29 ” 08. 2014 р., протокол № 1

Схвалено випусковою кафедрою транспортних систем і логістики

Протокол від “ 28 ” _____ 2014 року № 1

Завідувач випускової кафедри _____ (В. К. Доля)

Програма відповідає формі Програми навчальної дисципліни, що затверджена
Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ _____ (Григорасюк С.С.) “ 29 ” 08
2014 р.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Науково-методичною радою
факультету транспортних систем і технологій.

Голова Науково-методичної ради _____ (М. І Шпіка)
“ 29 ” 08. 2014 р., протокол № 1

Цей стандарт не може бути тиражований або відтворений будь яким способом
без письмової згоди ХНУМГ ім. О.М. Бекетова

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2015

© О. К. Садовніков, 2015

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Філософія” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.070101 Організація перевезень і управління на транспорті, навчальним планом передбачено фахове спрямування ОПР, ЕМ.

Предметом вивчення даної навчальної дисципліни є найзагальніші та універсальні взаємозв’язки та взаємовідносини людини, природи та світу.

Міждисциплінарні зв’язки:

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Вихідні знання	Соціологія
	Політологія
	Культурологія

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів (ЗМ):

ЗМ 1 Основний зміст пізнавальної діяльності.

ЗМ 2 Форми і методи наукового пізнання.

ЗМ 3 Філософське вчення про розвиток.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

(за ОПП. Якщо відомості відсутні в ОПП, то за визначенням розробників програми)

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Філософія” є формування філософської культури мислення та навичок застосування філософської методології.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Філософія” є розуміння розвитку та існування філософії у різні часи історії людства, загальні онтологічні підстави існування світу, гносеологічні теорії, а також соціальні положення існування та розвитку суспільства.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні положення філософських концепцій, течій та напрямків;
- головні положення сучасної теорії пізнання та розвитку знань;
- головні підстави та мотиваційні ознаки розвитку суспільства.

вміти:

- орієнтуватися у розвитку філософської думки;

- використовувати положення теорії пізнання в учбовій та науковій діяльності студента;
- використовувати здобуті знання у практичній взаємодії з соціальним та природним середовищем.

мати компетентності :

- розуміння предмета філософії та її ролі в історії людської культури, співвідношення філософії та інших форм духовного життя (релігії, науки, мистецтва);
- знання основних етапів розвитку світової філософської думки, шкіл і вчень видатних філософів античності, європейського середньовіччя, нового часу, сучасній західній філософії, релігійно-філософських вчень Сходу, української філософської традиції;
- знання наукових, філософських, релігійних картин світу, фундаментальних понять і принципів, за допомогою яких описуються ці картини; різноманіття форм пізнання, співвідношення істини й омани, знання і віри, раціонального і ірраціонального, чуттєвого і абстрактного, ролі практики в пізнанні, категоріальної структури мислення і філософсько-методологічних принципів пізнання;
- знання взаємодії духовного і тілесного, біологічного та соціального в людині; сутності, призначення і сенсу життя людини, її відносини до природи і суспільства, структурованості суспільства та рушійних сил і закономірностей історичного процесу;
- знання основних етапів історичної еволюції науки від античності до сучасності, критерії науковості, ролі науки в розвитку цивілізації, цінності наукової раціональності, структури наукових теорій, еволюції форм і методів наукового пізнання, співвідношення науки з іншими формами суспільної свідомості;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 годин, 2 національних кредитів, 3 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Філософія

ЗМ 1 Основний зміст пізнавальної діяльності

Тема 1. Філософія: коло її проблем і роль у суспільстві. Сутність філософії, коло головних питань, філософія як світогляд, наука, гуманітарне знання та стиль життя.

Тема 2. Становлення і основні етапи розвитку філософії, зародження філософії, розвиток філософії у часи античності, Середньовіччя, Відродження та Нового часу, німецька класична філософія та сучасні філософські надбання.

Тема 3. Філософська думка в Україні. Міфологічно-філософські побудови слов'ян, філософія часів Київської Русі, братські школи та Києво-Могилянська академія як осередки освіти, філософські пошуки Г. С. Сковороди, університетська філософія та український Ренесанс XIX ст., сучасні філософські напрями в Україні.

ЗМ 2 Форми і методи наукового пізнання

Тема 4. Матерія і основні форми її існування. Розуміння матерії, рух, простір та час як форми існування матерії, трансформації матерії.

Тема 5. Свідомість її походження та сутність. Розуміння свідомості, свідомість як відображення реальності, складові, що сприяють утворенню та розвитку свідомості.

Тема 6. Пізнання. Наукове пізнання: рівні, форми та методи пізнання.

ЗМ 3 Філософське вчення про розвиток

Тема 7. Діалектика як вчення про розвиток та її альтернативи. Принципи, закони та категорії діалектики.

Тема 8. Суспільство як система, що розвивається. Розуміння сутності суспільства та його творчих здібностей, рушійні сили та напрямки розвитку.

Тема 9. Проблема людини в філософії. Людина як біопсихосоціальна істота. Аксіологічний вимір людського буття.

Індивідуальні завдання: для денної форми навчання не передбачено, для заочної та дистанційної контрольна робота.

3. Рекомендована література

Базова

1. Білодід Ю.М. Філософія. Український світоглядний акцент. Навч. пос. / Ю. М. Білодід. – К., 2006. – 336 с.
2. Гуревич П.С. Философия. (Учебное пособие) / П. С. Гуревич. – М., 2005. – 400с.
3. Дмитриев Т.А. История философии / Т. А. Дмитриев. – М., 2005. – 243с.
4. Ивин А.А. Основы социальной философии. (Учебное пособие) / А. А. Ивин. – М., 2005. – 440 с.
5. История мировой философии: учеб. пособие / А. И. Алешин, К. В. Бандуровский, В.Д. Губин и др. – М., 2008. – 494 с.
6. Кривуля О. М. Філософія: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 592 с.
7. Кривуля О.М. Історія філософії. Репрезентативний курс / О. М. Кривуля. – Х.: ХНАМГ, 2004. – 250 с.
8. Подольська Є.А. Філософія. Підручник / Є. А. Подольська – К.: Фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с.
9. Философия (философия, религиоведение, логика, этика и эстетика) Кредитно-модульный курс: Учебное пособие / В. В. Будко, Е. В. Пилипко, О. К. Садовников, Ю. А. Фатеев Ю.А. – Харьков: ХНАГХ, 2008. – 400 с.
10. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди; редкол.: В. І. Шинкарук (голова). – К. : Абрис, 2002. – 742 с.

Допоміжна

1. Philosophy (Credit-Module Course): Handbook for Foreign University and Post Graduate Students). - Ivanova K.A., Krivchikova G.F., Sadovnikov O.K., Isipova N.P., Likhvar V.D., Kulakova J.V. – Kharkiv: Publishing House of NUPH: Golden Peges, 2009. - 408 p.

Інформаційні ресурси

1. Библиотека М. Н. Грачева [Електронний ресурс]. – Режим доступа: Grachev62.narod.ru
2. Библиотека философского факультета МГУ [Електронний ресурс]. – Режим доступа: philos.msu.ru
3. Библиотека философского факультета Омского Госпедуниверситета [Електронний ресурс]. – Режим доступа: philos.omsk.edu .
4. Виртуальная библиотека "Философия для всех"[Електронний ресурс]. – Режим доступа: uchcom.botik.ru
5. Кафедра философской антропологии философского факультета СПбГУ [Електронний ресурс]. – Режим доступа: anthropology.ru
6. Раздел "Философия" в библиотеке М. Мошкова[Електронний ресурс]. – Режим доступа: lib.ru
7. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://eprints.kname.edu.ua>
8. Электронная библиотека для студентов гуманитарных специальностей [Електронний ресурс]. – Режим доступа: gumfak.ru
9. Электронная библиотека на сайте под названием "Философия в России" [Електронний ресурс]. – Режим доступа: philosophy.ru
10. Электронная библиотека по философии [Електронний ресурс]. – Режим доступа: filosof.historic.ru

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання поточні та підсумкові тестові та теоретичні завдання для модульних контрольних робіт, питання для обговорення на практичних заняттях, перелік екзаменаційних питань.

АНОТАЦІЯ

«Філософія» спрямована на вивчення найзагальніших та універсальних взаємозв'язків та взаємовідносин людини, природи та світу. Метою є формування філософської культури мислення та навичок застосування філософської методології. Предметом «Філософії» є людина, світ та взаємодія. Дисципліна складається з таких змістовних модулів: 1 Основний зміст пізнавальної діяльності, 2 Форми і методи наукового пізнання, 3 Філософське вчення про розвиток.

ABSTRACT (ANNOTATION)

«Philosophy» aims to study the most general and universal linkages and relationship between man, nature and the world. The aim is to develop a philosophical culture of thinking skills and application of philosophical methodology. The subject of «Philosophy» is a man, the world and interaction. Discipline consists of the following content modules: 1 The main content of cognitive activity, 2 Forms and methods of scientific knowledge, 3 Philosophical theory of development.

АННОТАЦИЯ

«Философия» направлена на изучение общих и универсальных взаимосвязей и взаимоотношений человека, природы и мира. Целью является формирование философской культуры мышления и навыков применения философской методологии. Предметом «Философии» является человек, мир и взаимодействие. Дисциплина состоит из следующих содержательных модулей: 1 Основное содержание познавательной деятельности, 2 Формы и методы научного познания, 3 Философское учение о развитии.